

**LEVÉLTÁRI ADATOK
FAÉPÍTÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ**

II.

SZÉKELYKAPUK ÉS FAZÁRAK

GYŰJTÖTTE

DR. SZABÓ T. ATTILA

KOLOZSVÁR, 1939.

GRAFICA KÖNYVNYOMDA, CALEA MARECHAL FOCH 38.

LEVÉLTÁRI ADATOK FAÉPÍTÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

II.

SZÉKELYKAPUK ÉS FAZÁRAK

GYÜJTÖTTE

DR. SZABÓ T. ATTILA

KOLOZSVÁR, 1939.

GRAFICA KÖNYVNYOMDA, CALEA MARECHAL FOCH 38.

LEVÉLTÁRI ADATOK.^{1*}

Alsófehér megye.

*Kutyfalva. 1761:*¹ ... A faluban vagyon egy pusztulófélben való udvarház [Pekri-kuria] az Maros mellett lenyúló napkelet felől az mint bėjáró kapuja volt, jobbkez felé vagyon cserfa ős tompölyre [!] kötésű fenyődeszkákból párkányoson, filegóriáson épített galambház, vas sarkokon forgó ajtaja, vas zár rajta, zsendelyezése jó, az vitorla régen leesvén ... sok galamb van benne. Előbb a Maros parton egy pusztuló félben sasokban rakott perellye [!] fedelű tornyos ház, ezen háznak ajtaja romladozott párkányos, zöld festésű fa sarkai és fa zárja.

*Magyarbükks. 1747:*² [Özv. Kemény Boldizsárné Bánffy Ágnes udvarháza előtt:] Kapuja van ad meridionalem 3 oszlopból *virágos metszéssel* jó formára csinálva galambbúgos kétfelé nyíló, megrongyolott deszkázatú ajtó is rajta jobb kéz felől.....

**O.-Csesztve. 1695:*³ [Gyulaffi László kuria-kapuján:] Ezen nagy kapun vagyon egy *gerezdes zár* kolcsával együtt jó. — A fáskertbe vezető kis kapun vagyon egy jó *gerezdes zár* kolcsostól. — Béménvén a belső udvarra a nagy kapunak alsó sorkán vas karika vagyon, vas csapon forog, felyül pedig egy sing vas karikával vagyon felfoglalva, *gerezdes cserefa zár* lévén rajta kolcsostól. — Egy cserefa sorkú és hevederű, fenyő deszkával deszkázott ajtaja, *gerezdes zár* rajta kolcsostól. Ajtó mellyéke is [jégveremnek] cserefák. — 1695: Zsindellyel megfedelt ajtón, egy jó veteményes kertben *gerezdes zár* lévén rajta kolcsostól.^{2*} — Cserefákból álló kapufélfájú, jó szarvazattyú, zsendelyezett jó fedelű kapu, jó, új fenyő-deszkákból álló kapu lévén rajta, melyen vagyon *gerezdes zár* kolcsostól, jó.

*Szászcsand. 1731:*⁴ Gr. Bánffy Dénes udvarházához, kétfelé nyíló, erős tölggyfa-hevederes, fenyődeszkából való, az kapuzábé aljában vas karikákkal szorított csapokon, feljül pedig vas kávék között forgó, az út felől virágosan metszett kapun bementünk — írják az összeírók. „Ezen kapu mellett vagyon kis kapu is az falu felől Fedele pedig az kapunak négy sorú zsendelyezés, egy sor lyuk galamb ház is lévén rajta“. — 1736:⁵ [Néhai gr. Bánffy Dénes idevaló birtokának összeírásából az udvarháza előtt álló kapu leírásából:] Az udvarház kapuja naptámadot felől, jó erős, majd új, az utca felől virágosan metszett faragott tölggyfa oszlopokból v. kapubálványokból való kapu

^{1*} A *-gal jelzett évekből származó adatok a fazárakra vonatkoznak. Ha egy-egy községben mindkét csoportra nézve találtam adatot, a fazárakat illetőket külön bekezdésben és *-gal jelezve közlöm.

^{2*} Ugyanilyen a gyümölcsös ajtaján is.

és mellette való utca-ajtó négy sor jó zsendely-fedél alatt. Az kapu és utca-ajtaja felett az zsendely-fedél alatt egy sor lyuk galamb-ház. Az ajtó-szemöldöke felett kerekdeden csinálva, és az udvar felől gyalult fenyődeszka darabokkal bedeszkázva. — 1773:⁶ Az udvarház . . . az hová is járnak bé az utca felől, virágokra metszett, tölgyfa derek kapufél-fákra erigált zsendelyes fedelű fagombos, egy rend galambbúgos, kétfelé nyíló, már megavult és némely helyen a deszka töredezni kezdett, párkányozott és a hevederekre lapos fej[es] vasszegekkel szegzett fenyő-deszkás nagy kapun . . . Az kapu mellett vagyon b[e]járó kis a[jtó] is.

*1736:⁷ [Gr. Bánffy Dénes udvarházának leírásából:] Az csüres kertből, délfelé jó faragott tölgyfa, kívül az csűr felől metszésses melyékes és k[ü]lszöbes, ó-zsendelyfedeles, fa sarkokon járó, fa-zár[ó]s, fa-kilincses fenyődeszka középszerű jószágú ajtó szolgál az veteményes kertre, mely is jó fenn álló támaszos, lészás és szalmával fedett kerittel különzetetik a csüres kerittől.

Beszterce-Naszód megye.

Galac. 1676:⁸ Ezen udvarház [Székely Klára, az Alvinczi Péter de Borberek feleségé] kapuja mogoró vesszővel font paraszt, ócska, egyfelé nyíló, kapubálványa négy szegeletesre faragott, ormoson egybe csatoltatott és kapus forma három-három faszegekkel összveszegeztetett, tölgyfából állók 1679-ben [!] csináltatott, jó; melynek külső részén majd körös-körül holmi frások meccetek, mely kapu mellett jobb kéz felől nyílik bé ajtaja, tölgyfa faragott deszkából álló, faszögekkel öszveszegeztetett, kilincs és retesz, s reteszfő nélkül való, fasarkon s hevedereken forgó, jó; melynek ajtófélfája ugyan az kapubálványa alól-felyül az ház felől, ugyan szegeletesen kifaragott tölgyfából álló, az szemöldökfáján felyül hat darab szegeletes fácskákból csináltatott rostélyka. Mind az kapu és ajtó lévén egy fedél alatt négy bokor szamfácskára [!] faszegekkel léceztetett, nádfedelű, rosszas, újítást kíván. Az ajtófélfától fogva majd az . . . utca felől való szegeletig a földben álló négy sasfák közzé rótt, faragott baronával; az kapu alsó bálványostól fogva 15 hasonló sasfák közzé rótt baronával egy darabig vagyon jó kerítése nehül [!], az baronáknak héjja vagyon, melyeket is szükséges renoválni.

*1735:⁹ [A] tornácban vadnak három ajtók. Az első jó, erős mellyékű, fa sarkakon forgó, fa zárú és fa kilincsu, párkányos, régi ajtó.

Csík megye.

Kászon. 1773:¹⁰ Ezen [t. i. gr. Lázár] . . . udvarban bé akarván menni jutottunk az udvar napnyugot felől való bütőjén lévő nagy kapura, melynek kötött cserefából való drányicával fedett lábjai vannak, ennek egy felé nyíló fenyőfa hevederekre szegzett deszkái vannak; semmi vas nem találtatik rajta. — A csűrös kert tanorokjában midőn bementünk volna, értünk a régi udvarháznak végiben való kis méheskert mellett egy nagy cserefa lábokra épített és kötött galambbúgos kapura; ez zsendellyel fedett, egy felé nyíló fenyőfa deszkából, faszegekkel fenyőfa hevederekre szegezett kapuja; ennek felyül vas kávája, alóll pedig vas sarka, a kis ajtója hasonlóképpen fenyőfa deszkából fa sarkokon forgó, mindeniknek fa zárja vagyon.

*Tekerőpataka. 1773:*¹¹ A kapu . . . fenyőfából való medvetalpon álló nagy kötött kapu, ennek fiókajtója is hozzá lévén ragasztva hasonló fenyőfából való.

Fogaras megye.

*Vád. 1743:*¹² [Gr. Székely László és Ádám udvarházának leírásából:] A Havasról lejövő bőv vizű patak mellett . . . [vagyon a] curia . . . Ezen circumjacens egész palánknak a kapuja a falu utcája felől vagyon építve, mely is nem régi és ecceres galambbúgú, azonban zsendelyes fedelű, kétfelé nyíló, jó vassarkakon forgó deszka kapujú és mellette lévő hasonló fiók és vas zárú, ajtajú erős kapu. Vagyon . . . ezen kerek palánknak a patak felől való oldalán egy tisztességes és vas-sarkakon forgó olyan deszkából való kis ajtó, amelyen a . . . patakra commoditate kijárhatni. Ennek is egy kis hegyes csúpi zsendelyes fedele.

Háromszék megye.

*Papolt. 1825:*¹³ A bójáró hely ezen [Henteriana] kuriára vagyon az észak felől való részenn egy tölgy boronából 4 négyszegre kifaragott zsendelyes fedelű, galambbúgos kapun, melyen vas sarkú deszka ajtó van.

*Szárazpatak. 1825:*¹⁴ [A néhai Henter Antal] curiájára való bejárás vagyon észak felől egy négy szegre kifaragott tölgyfából készített galambbúgos utca kapun, mely zsendellyel vagyon megfedve, de a gondviseletlenség mián mind deszka utca-ajtója, mind pedig fedele romladozott állapotban vagyon, a kis kapun pedig egy csepp ajtó sincs.

Hunyad megye.

*Marosnémeti. 1783:*¹⁵ Ezelőtt mintegy hét-nyolc esztendőkkel csináltattott . . . a Kájában is egy méhes kertet az udvarra és a csűrös kertbe két bójáró nagyobb és kisebb zsendelyfedél alá galambbúgos kapukat. — Az udvarra bójáró zsendely fedél alatt levő, kétfelé nyíló, nagyobb és kisebb deszkás galambbúgos kapu,¹ kapu félfájával, deszkáival, zsendellyeivel, rajta lévő vas szegekkel, láncsal, reteszfővel egyszóval minden materialéjival együtt aestimáltatott 20 hung. fl. 40 dr. ra.²

**Nagyrapolt. 1737:*¹⁶ [Petrichevich-Horváth Boldizsár udvarháza egyik istállójának ajtaja] fa kolccsal nyíló fa zárral záródik.

*Zalasd. 1742:*¹⁷ [Bartsai János conscriptiojából:] Ezen nobilitaris curiara bemenő tíz szál fenyődeszkából tölgyfa és hevederekre, deszkázatja három renddel laposfejú vasszegekkel megverve, felyül két vaspántokon forduló, kétfelé nyíló, jó statusban lévő kapu áll délre, vastag tölgyfa oszlopokon rendes kötésekkel megerősítve lévén, melynek tetején kétszeres galambbúg is találtatván, megszakadozott zsendelyes fedele vagyon. Emellett vas sarkakon és pántokon forgó, avatag fűrészes-deszkából csinált ajtó is vagyon, hozzávaló tizenennyolc szemből álló vas láncával, kapcsával és ellenző vasával együtt.

¹ A forrásban aláhúzva.

² Ugyanilyen kaput ír le a csűrös kertben is ugyanilyen értékben.

Kisküküllő megye.

Hosszúaszó. 1718:¹⁸ Az udvarról nyílik a csüres kertre egy sövényből font kapu és mellette lévő deszkából csinált vas sarkokon pántokon forgó ajtó vas retesszel és reteszfőjével . . . Nyílik ezen csüres kertből az majorházra egy kis fasarkokon forgó levél kapu mellette lévő vas sarkokon pántokon forgó aytájával együtt.

Széplak. 1737:¹⁹ Ezen [t. i. a Petrichevich-Horváth Boldizsár] udvarra az ország útjáról nyílik bé jobb kéz felé kereken kötött kapu lábon, feljül vaskávéban, alól vascsapon forgó, cserefa sorokban vésett, három cserefa hevederekre faszegekkel leszegezett, kilenc szál öreg fenyődeszkából készített nagy, de avatag kapu; mind deszkái ennek, mind hevederi, de kivált a kapulábok annyira megemésztettek, hogy más kívántatik helyében, egy helyen meg is van támasszal gyámoltva, napkelet felől, t. i. a kapu nyílása felől vagyon azon nagy kapuval öszvekött egy gyalogajtó is, mely is cserefa sorkon, feljül bőrből csinált kávéban forgó, dirib-darab fenyődeszkából készített, és mind a nagy, mind ezen kis kapu cserefából készült zárral záródik, mind az három egyenlő magoss kapuláb vagy melyékek egy gerendában kötéssel vagynak foglalva, mely gerendára fenyődeszkából egy rend galambbúg készített, és három rend zsendellyel van fedve.

***Küküllőszéplak. 1737:**²⁰ [Petrichevich-Horváth Boldizsár udvarházának leírásából:] Nyílik . . . ajtó a csűrös kertben járó sikátorra . . . egy zsendellyel fedett kötött kapulábon, feljül vaskávéban, alól fészekben forgó, cserefa sorokban vésett, három szál cserefa hevederekre, kötés nélkül, faszegekkel szegezett, tíz szál fenyődeszkából készített, egyfelé nyíló, avatag és hulladozott, de hogy tovább ne bomoljék, egy szál cserefa kötéssel erősített kapu nyílik, mely is záródik *fakolccsal nyíllható fazárral*. — Csak az egy veteményes kertben járó ajtó záródik vasretesznel fogva lakattal, a más kettő *fazárral*. — Mind a három istállóknak jó erős fasarkon forgó aytai vagynak, ketteje ajtó, *záródik kolccsal nyílló fazárral*, de a harmadiknak nincsen zárja. — Ezen lóistállók . . . contiguitásában következik egyfelől csere-sasban rakott, másfelől gerezdben rótt, boronából készült sajtoszín vagy árnyék [!], melynek aytaja *fazárral záródik s fakolccsal nyíttatik*, hasonló az istálló-béliekhez. — A két istállón öt paraszt-ajtó vagyon: egyike *fakolccsal nyílló fazárral záródik*.

Pócstelke. 1670:²¹ Az udvarkapu felett egy galambház jó zsendelyezéssel, jó deszkázással kétfele nyíló kapu, vas sarkokon vas kapoccsal záródik be, minden romlás nélkül valók a deszkái. — **1702:**²² [A gr. Székely-udvarház leírásából:] Az udvarházra bėjáró nagy kapu, jó zsendelyes, kétfele nyíló, kétsoros galambtartó rajta, vaspánt kettő, mellette egy kis kapu, jó vas-sarok rajta egy.

***Szászvevesszős. 1711 (1761):**²³ Az tornác végiben sövényből font kis kamarácska, deszka aytaja, vassarkokon járó *fazárja*, vashorgas kolcsa. — [A] gyümölcsös kert . . . aytaja fenyődeszka, fasarkokon járó, *fazárú*, cserefa-mellyékei, egyik mellyékébe egy vas retezfő. A csűrös kertnek és ezen gyümölcsös kertnek végekben egy négyszegű veteményes kert, nem nagy, bėjáró aytaja hitván fenyődeszkából való, fasarkokon járó, *fagerezdes zárú*, egy *vasretez rajta*. — Egy kis veteményes kert, rossz lézás kert körülötte,

béjáró ajtaja fasarkokon járó, fenyődeszkából való, *fagerezdes zdrú*. — Egy kis kert ajtaja fasarkokon járó, *fazdrú*.

Kolozs megye.

*Ajton. 1802:*²⁴ Egy régi udvarház [a] hozzátartozó galambbúgos kapuval és a curia körül találtató deszka kerttel együtt [a becsűsök] hitek tétele után [meg]becsülte.

*Alsózsuk. 1685:*²⁵ Azon alsó magyar suki nemes udvarháznak a falu felől való béjáró nagy öreg kapuja galambbúbos, kétfelé nyíló kapuja, fenyőfadeszkából való, erős vassarkokon forgó, két vaspánttal megerősített egy erős retesz reteszfővel együtt, más egy kis retesz reteszfejével együtt. Ezen öreg kapu mellett egy béjáró ajtó stb. — 1722:²⁶ [A gr. Székely Ádám udvarháza előtt:] Ezen udvarháznak előtte napkelet felől vagyon az országútja, melyről béjárója is, holott két jó fakapu-feleken óv [!] fenyődeszkából álló, aloll fasarkokon, feljül vaskarikákon forgó kétfelé nyíló vasretesz kapuja, mely mellett fasarkokon, fazáros, béjáró kis ajtó és ez kaputól fogva az udvarház körül, kívül és belül gyámolokkal megerősített, meglehetősen lészájú sövénykert, melynek a Szamos felé való szegeletinél az vízre kijáró tőgyfadeszkából csinált fasarkokon forgó, *tőkezdrós* ajtó. — 1744:²⁷ [Néhai gr. Székely Ádám javainak conscr.-ból:] Nemes Erdélyországába Kolos vármegye Alsó járásába a Kis Szamos nevű folyóvíz mellett, Alsó Suk nevű faluba vagyon veszőből karókra font, támaszos, lészás kerítel környülvett udvarház, melynek dél felé nyíló vassarkokon forgó, símán faragott kapufelekre épített, zsendellyel fedett, két contignatiojú galambbúg alatt gyalult fenyődeszkából csinált ajtó . . .

*Bánffyhungad. 1792:*²⁸ [A br. Bánffy Sándor udvarházába] délre három tölgyfa-lábakon álló, jó móddal eszveköttetett, kétfelé nyíló hevederekre 12 szál deszkából jó fejes vasszegekkel leszegezve más kisajtajával, vaskapcsokkal lábaihoz foglalt, vassarkokon forduló, jó veriben [!] levő zsendely alatt való, 1778. esztendőben jó móddal épült u. n. galambbúgos kapun bémenvén . .

*Bonchida. 1720:*²⁹ [Bánffy Farkas conscriptiójából:] A kuria kapuja „jó fenyődeszkából csinált galambbúgos [!] kétfelé nyíló, jó erős kapu, ennek jó erős grádicsos ajtaja”. — 1764:³⁰ [Bánffy Farkas conscriptiójából:] Ezen . . . nobilitáris curianak béjáró nagy udvarkapuja az bonchidai piaccal északra szemben áll; melynek galambbúgos, tölgyfakötéses kapufelein kétfelé nyíló hevederes táblái vassarkokkal és kapcsokkal vadnak, melléje ragasztott gyalogosok s lovasok béjáró kis kapujával együtt felállítva; mind kapujára, mind kapufeleire nézve még jó darab időnkig megoszolghatók épületbéli fái. A nagy kapunak derekán való hevederit sarkához foglaló lakathoz készült reteszfős zárója tartja, a kis kapunak reteszfőkben elétojó vasrúdja, vas szárnyával lakathoz van készíve.

**Egeres. 1699:*³¹ [A Gyulaffy kastély leírásából:] A kastélyba „mennek bé elsőben is a kis palánkba, rossz zsendelyezés alatt, galambbúg nélkült kétfelé nyíló, felső részin vaskapcsokon forgó, fenyődeszkából csinált kapun, melyeknek kapufelei tölgyfából parasztosan vannak kifaragva, a foglaló fáján is vas kapocs, melyen van vas reteszfő, jó nagy öreg bécsi lakat kócsostól, emellett egy kis kapu fenyődeszkából, fasarkokon forgó, fakilincs és *gerezdes zdr* rajta kolcsostól”.

**Gyalu. 1679:*⁸² [A vár leírásából:] Vagyon az vár alatt az csűrös kert felől egy kutyáknak való ház. Vagyon az dombon egy filegória, amellet nem messze egy fa tartó kert *tőke kapuja, tőke zárja* [Tőke kapuya Tőke Zaria.]. — *1727:⁸³ [Egy köpincének az] „ulca felől való ajtaja, vassarkokon forgó, *tőkezdrós* fenyőfa ajtó^a.-ja van. — A malomháznak vagyon . . . más ajtaja is, mely fasarkokon forgó *fakilincses, fazdrós*, régi deszkaajtó. — Vagyon ezen udvarra járó egyes ajtó, mely is fasarkon forgó *fazdrós*, feljül zszindely-fedeles. — *1740:⁸⁴ A porkoláb és a hajduk háza pitvarából az említett házba [szoba] nyílik vassarkokon forgó, vasreteszes, fakilincses és *fazdrós*, jó fenyődeszka, párkányos ajtó, mely ajtónak erős tölgyfa ajtófelei vannak. — Az . . . porkoláb ház és faragószín (mely most istálló) között a kert oldalában vagyon gyalult fenyődeszkából csinált párkányos jó ajtó, mely ajtónak *tőkezárja*, de vassarkai és sarokpántjai vannak. — Ez közelebb megírt, egy széltiben lévő három akolnak külön-külön *tőkés* vagy sorompós, faragott tölgyfa deszkából való, de megbomladozott és avult levélkapui vannak. — Vagyon az csűrös kerten, észak felől egy *tőke záros* és fasarkokon forgó, paraszt fenyődeszka jó ajtó, melyen az Nagy-Kapus felől lejövő patakra járnak ki. De ugyanezen csűrös kertnek dél felől való oldalában vagyon más, de ehhez mindenekben hasonló ajtó, melyen egy nagy akolba (mely régentén vadaskert volt) járnak . . .

*Gyerővadsárhely. 1822:*⁸⁵ [Gr. Haller Gábor örökösének összeírásából:] Vagyon pedig ezen curia a falu felső, napkelet felől való részében. Ennek északi részén vagyon a közönséges bójáróhely, az holott is tanáltatott ugyan-azon edgy fedél alatt edgy kisebb, fenyődeszkából készült, más meg is avult ajtó, egy vasretez [!] záróval együtt, viszont egy nagyobb ugyan deszkából készített, kétfelé nyíló kapuajtók, felyülről vaskapocs (!) régi sarkok vagyon, megavult cserefa lábak között, melynek tetejében vagyon egy sendellyel fedett galambbúg is; ez mind összebecsültetett.

*1822:⁸⁶ Vagyon edgy régi béllett ajtaja, melynek vassarkai, vasgilintse [!] és ütközője hitvánok . . . vagyon béllett ajtaja vassarkokon, vasgilinccsel és ütközővel, de *fa* éjjeli záróval. — [Egy másik szoba] ajtaja vassarkokon, vas-rekesszel kívülről-belülről fatartóval záródik.

*Gyulatelke. 1808:*⁸⁷ [Néhai gr. Nemes György halálával leányai Mária és Druzsiana számára készült összeírásból:] A közelebből szomszédolt udvarház dél felől való részén a falu közönséges utcájától nyílik bételé az udvarház udvarára égy fenyődeszkából készült vassarkokon és kapcsokon forgó rongyos zsendelyes, galambbúgos fedelű, alkalmas kapufélfájú kapu és mellette égy kis fasarkokon álló, vaskilincs-tartójú kis ajtó. [Az ú. n. alsó udvarház, („mely a feljebbinél régibb curialisnak importáltatik”)¹ előtti kapuról:] Vagyon bójárás ezen curialishoz égy tölgyfa felek között, vassarkokon forgó hat tölgyfa lécekből készült, viseltes galambbúgos kapun, mellette lévén égy fasarkokon forgó ajtó. — 1829:⁸⁸ [Br. Szentkereszthy Istvánné gr. Nemes Druzsiana kuriája] két részre oszlik, az első részen vagyon a major, melynek bójáró kapuja fedele galambbúgos, gyenge zsendelyes fedéllel, oldalai viseltes deszkákkal, vassarkokon állván; ezen kapu becsültetett 10 r. fr.-ra.

**Hidegszamos. 1727:*⁸⁹ Vagyon égy ványoló malom . . . boronából felrött, szalmafedeles, az ajtaja fasarkokon forgó, fakilincses, *fazdrós*, fenyőfa-

¹ Ez jelenleg (1808) fogadóként használtatik.

deszkából való, gerendelye válúja, kölyűje tölgydeszkából valók s jók, a gerendelyen két vaskarika és két vascsap.

Kolozsborsa. 1797:⁴⁰ A bėjáró kapu vagy on napnyugotira, két oszlopok között, melyek tölgyfából valók, szépen kifaragottak, állapottyokra nézve még haszonvehető, hozzátartozó kétfelé nyíló levél, vagyis lécajtó kapuival, a mellette lévő ajtóhely pedig üressen ajtó nélküli való. — **1836:**⁴¹ Vagyon egy galambucos [I galambutzos] kapu három középjóságú kapufeleivel és deszkakapujával, mely újítást kíván, mellette egy vassarkon forgó kis fenyő ajtója, fakilincsel és reszeivel.

Középlak. 1768:⁴² Ezen circumvicinált udvarnak dél felől való részén vagyon három tölgyfából kifaragott, a tövökben megtoldott kapufélfákon kétfelé nyíló, fenyődeszkából álló, vassarkokon és kapcsokon járó, régen kötött galambos nagy kapuja, mellette lévő fakilincses, ugyan fenyődeszkából csináltatott kissébb ajtajával együtt.

Lúdvég. 1791:⁴³ A luteránus szászok templomával szintén szemben vagyon bémenetel az irt [gr. Toldalagi Zsuzsánna br. Naláti Istvánné] nobilitárius curiára egy toldott cserfakapu fedelekre alkotott, avadag fenyődeszkából való, zsendellyel fedetett galambúgos, egyes nyílású kapun, melynek nyílásánál vagyon egy törpe gyalogajtócska és mindez, mind pedig a kapu táblája vassarkokra vagynak alkalmaztaiva.

Magyargyerőmonostor. 1765:⁴⁴ [Néhai Kemény János nobilitárius kuriája előtt:] Volt egy galambúgos kapufél, deszkakapu rajta, mely még most is megvagyon romladozófélben.

***1658:**⁴⁵ Az gyümölcsös kertre nyíló egy jó deszkás kapu, felül vassarka, szalmafedele jó, *fazár* rajta, körülletette lészás sövénykert, fedeles szalmás. — A Kemény Péter udvarházára nyíló nagy kapu faragott fenyődeszkás . . . *fazár* rajta.

***Mezőkerék.**¹ **1718:**⁴⁶ Az méheskertnek az ajtaja deszka, fasarkokon forgó, *kócsos tőkezárja* vagyon, tölgyfa ajtófélfája.

Mezőpagocsa 1762:⁴⁷ [Br. Josika Józsefről Josika Sámuelre, mint utódra, álltala pedig árendába br. Szentkereszthy Sámuelnek átadott curia leírásából:] Az galambúgos kétfelé nyíló fenyődeszka hitván kapui és kis ajtaja vaskarikákkal foglalt és azzal erősítettett vascsapokon vasperpencében forogván, a kapunak és ajtónak felső sarkait a kapufélfához pántos vaskapcsok foglalják; ennek zsendelyezése és a kapufélfák a föld színén elsorvadtak és ehhez képest aestimáltatott 5 m. frt.-ra.

Szucsák. 1781:⁴⁸ [Néhai Endes Péterné Kornis Klára jószágainak összeírásából:] Ezen megírt curiának alájáró kapuja esik délre, mely is három élő [I] oszlopokra s galambúgra építettett, mely kapufelek közé kétfelé nyíló fenyődeszkából épült, vassarkokon forduló kapuk járnak, gyalogajtójával, zsendelyfedél alatt középjóságú kapu.

Vásaszút. 1825:⁴⁹ A bėjárónál [a néhai Bánffy Ferenc kuriája előtt] vagyon egy kemény tölgyfából, négysszegre faragott, három kapufélfákkal, vassarkokon forgó, kétfelé nyíló fenyőfa deszkából készült kapukkal, mellette lezáros és vassarkon kiskapuvál épített, zsendelyes fedelű, galambúgos kapu, mely is ahhoz értő mesteremberek által becsültetett 69 rénus forint 40 krajcárra.

¹ A forrásban: *Szászkerék*.

*Zentelke. 1715:*⁶⁰ [Bánffy Farkas udvarházának leírásából:] Vagyon az udvarnak napkelet felől kétfelé nyíló, jó, deszkás kapuja, melynek vannak vassarkai hevederekkel, retesz reteszfüvel, melyen békó-lakat áll. A kapu felett vagyon kis zsendelyes galambház. — *1720:*⁶¹ [Bánffy Farkas conscriptiójából:] Vagyon ezen . . . udvarház környülvéve jó erős kőfallal a Kalata vize felől való háznak végéig. Vagyon az udvarnak napkelet felől jó kétfelé nyíló deszkás kapuja, ennek vannak vassarkai, vaspántokkal, reteszszel és reteszfüvel együtt, melyen békó-lakat áll; a kapu felett vagyon jó zsendelyes galambház. — *1721:*⁶² A csűrös kertnek . . . dél felől való részin vagyon egy tölgyfakapufelekre épített fenyőfa . . . kapu, ennek tetején vadnak fenyőfa fűrészeszkből csinált galambbúgok jó zsendelyezés alatt.

**1715:*⁶³ Vagyon az udvarháznak a templom felől szép zsendelyes bójáratú nagy ajtaja, melynek vagyon retesze, reteszfeje és erős *fazdrja*. — **1721:*⁶⁴ Ezen köépület alatt vagyon egy még jó bójájtásos köiábakon álló köpince, mely házat, az mint referálják, praetendálja az úr, Bánffy Farkas uram is. Ezen pincén vagyon faajtófeleken és fasarkokon álló fenyvedeszkből való ajtó, melynek *zárja is fábul való tőkezár* [Fából való Tőke zár]. — [A] veleményes kert vagyon az . . . majorház udvarának és az csűrös kertnek az hosszában . . . , melynek az ajtaja az udvarról nyílik bé napkeletre, az ajtó faragott fenyőfából való fasarkokon álló és *fa tőkezár rajta* [Fa Tőke zár rajta], az ajtófele filegoria formára zsendelyezett. — Vagyon . . . az Kalottha vizén egy két köre csinált feljül csapó malom zsendelyezés alatt, melynek ajtaja régi viseltes fenyődeszkből való, *fa tőkezár* [Fa Tőke zár] rajta.

Maros-Torda megye.

*Erdőszentgyörgy. 1774:*⁶⁵ A kapuja ezen majornak észak felől vagyon és épített vastag cserefából, négyszegre faragott s földbe rakott vagy felásott kapuzárbékből, vagy három kapufélfából olyan formálag, hogy azoknak felső végeibenn egy kifaragott kapu szemöldök-gerenda húzzattatott s belévéséttetvén, kötésekkel arkas [? arkus ?] formára kerekített, mely szemöldök-gerendákban keresztül fák vésettetvén s azokra gyalult deszkból galambúg építetvén bé is zsendelyeztetett. Ezen kapufélfák mellett áll és nyílik még egy fakávában forduló és fasarkokon járó, cserefában vésett hevederekre csakugyan faszegekkel szegezett, kétfelé nyíló, fenyődeszkájú levélkapu vagyon, de emellett bójáró küls ajtó is. A kapufélfái keteteinek egymáshoz közelállítatások között — melyek közti alól küszöb, felyül ajtószemöldök vésettetvén — bójáró ajtó-hely hagyattatott, az ajtószemöldökfán felyül az galamb(b)úgig megcifrázott, széllyes cserefadeszkekkel csináltatott bé azon két kapufélfának köziben. Ezen küls ajtó is, hevederire csak faszegekkel szegezett fenyődeszkből való, a sarkai fából lévén, fakilincse hasonló ütközöben huzattatik.

**1743:*⁶⁶ [Wesselényi Ferenc udvarházának leírásából:] Járnak be... az udvarba észak felől négyszegre kifaragott, földbe beásott s felállított hat cserefából, a két első tekervényesen cifrázott, a középső paraszt és napkelet felől való kötése leesett, gombos kötésekkel erősített s kötött kapuk alatt, a kapu rajta négyszegre kifaragott, három cserehevederekre és azon hevederek kötése vas- és faszegekkel szegezett, féldeszka héjján tizenkét gyalulatlan fenyődeszkből való, bemenet balkézre levő cserelábba belévésétt, fakávába foglalt

cseresarkon, jobbkéz felől való cserelábra szegezett, *elűtő fazdrall*, vagyis *gerezdes kolcsal* jár.¹ [A] „veteményes kertbe fából csinált *gerezdes kolcsaló*-val s gilincsel záródó ajtón” [mentek be az összeírók]. [Kettős csűr:] A négy kapufa sarkokon kétfelé nyíló, három faszegekkel belől záródik, a negyedik pedig retesz, fa és lakattal.

*Görgényszentimre. 1688(1789):*⁵⁷ [A fejedelmi uradalom udvarházának leírásából:] A Görgény vára alatt való Önságok [t. i. a fejedelem] udvarházára nyílik egy kétfelé nyíló, fenyődeszkából csinált, megavult párkányos kapu, párkányai behullottak többire, alól vascsapokon forog, töviben lévő két vaskarikákkal, ezen csapok meg vadnak erősítve, felső facsapjai vastag vaskarikákban vadnak foglalva, vas reteszfőjű kapubálványai régi, megodvasodott tölgyfából valók. Ezen kapu mellett vagyon egy hitvány, párkányos fenyődeszkából csinált ajtó, fahevederre, alól vascsapjai, feljül facsapja vaskarikákban foglalva, jó vasretesz rajta, reteszfő nélkül. — A csűrös kertnek belső kapuja négy tölgyfa kapubálványra építve, fiókkapuja közepin; ezen két kapu mindenik vascsapokon forognak, feljül vaskarikában vagyon foglalva, középső kapuja is hasonló. Ezen kapuk deszkái avultak, zsendelyezése megavult, galambogossa [!] omlólag áll. — 1780:⁵⁸ [Bornemissza János udvarházának leírásából:] A belső belső-csűr határozván a most említett tonarokat, mely csűr is tágosan kerített, sövénytámaszos fedett kerttel nagyobb részében és kétfelé nyíló, zsendelyes, galambúgos, csere kapulábakon álló záros kapuval, a kapun alól pedig igen kemény csere-sasokban faragott, fenyőfákból rakott, zsendelyes palánk-kerttel környitlvetelve. — 1815:⁵⁹ [A néhai Kementzi Pál, most br. Bornemissza Lipót udvarháza előtt:] Három kőlábak között kétfelé nyíló nagy kapu, alól vassarkokkal, vaskapocsal béreteszlő, a kis kapu is alól vassarkokkal, de fakilincsel, galambúgos zsendelyfedél alatt.

*Magyarbólkény. 1826:*⁶⁰ [Josa György udvarháza előtt:] Az utcáról bejáró galambúgos kapu zsendelyfedél alatt, négy cserefa ágasokra készltve; kétfelé nyíló és mellette lévő ajtóval.

*Malomfalva. 1795:*⁶¹ [Wesselényi Farkas udvarházának leírásából:] Vagyon még az utca felől éppen a kertbe nyíló galambúgos nagykapu is sasfákba, fenyőfából készült.

Nagyküüllő megye.

*Pálos. 1742:*⁶² [Gr. Kornis István Páloson levő acquisitum rész-jószágának udvarháza előtt:] Elsőbben is ... napkelet felől az udvarház kötött és galambúgos kapuján, amidőn bementünk volna ...

*Szászveszöd. 1738:*⁶³ [Kölöséri Sámuelné (de Keresér) Mederin Asnata Fehér vármegyében levő birtokainak összeírásában az idevaló udvarház leírásából:] Az udvarkapu és mellette lévő utcára szolgáló ajtó alkalmas zsendely-fedél alatt egytűvé költve s építve, mely kapunak s ajtónak kapufélfái s felső gerendája tölgyfából valók, szépen faragottak, kívül az utca felől virágosan metszettek, jók. A kapu feljül boltosan, az ajtó pedig hosszudák [!]

¹ A csűrkertbe is gerezdes fakolccsal záródó ajtón mentek be az összeírók.

² „Inventarium Bonorum Görgény Szent Imreh anno 1688” másolata (1789). [E forrásnak az Országos Levéltárban lévő példányából részleteket közölt Jakab Elek a *Századokban* (1883. 416 kk.).]

négyszegletesen és ezen ajtó felett való türegben keresztfáson van csinálva; mely kapu s ajtó felső gerendájára vagyron építve az feljebb említett zsendely-fedél alatt egy sor galambuc. Ezen kapunak semmirekellő, rongyolódott fenyődeszkából való, kétfelé nyíló kapuja, forgó oszlopai, hevederei tölgyfából valók, avatagok, nem derekasok; mely forgó-oszlopok alól fatőkében, feljül pedig a kapufélfában szegzett vaskávákban járnak. Az kapunak középső záró-hevederének az említett utcaajtó felől való végén ugyan vasreteszfőben lakattal záródható vaskáva, az utcaajtónak forgó-oszlopja alatt tőkében, feljül fakapocsban jár, mely ajtó bikfadeszkából való, avatag, semmi vas és zár rajta nincsen.

Szeben megye.

*Hortobágyfalva.*¹ 1763: ⁶⁴ [Br. Bornemisza Ignác udvarházának leírásából:] Ezen udvarba a megnevezett utcáról mennek bé dél felől egy régi, hitván s már a földnek színén egészen kirohadt, nagy cserefából felállított és délre hajlott s régi zsendellyel megfedett, kétfelé nyíló kötött galambúgos kapun, három vaskapcsokkal az nevezett oszlopokhoz szegezve leteken, mely kétfelé nyíló nagy kapu mellett lévő gyalog kapucskától csak három lépésnire jobbkéz felől adja elő magát egy kőből kirakott kút.

Szilágy megye.

**Bősháza. 1766 körül:*⁶⁵ Egy kis ház.... *fazéros*, erős tölgyfadeszka ajtajával.

*Kraszna. 1745:*⁶⁶ A gr. Székely László és Ádám udvarházának kapuja új és az mostani tisztartó munkája, még nincsen felállítva, mivel csak az idén csinálták; az kapu vastag tölgyfából faragott és a cifrán készült áll három talpokon, melyeknek kettején az kapu ajtaja forog, harmadikán pedig az gyalogajtó áll. Az ajtók is erős tölgyfából faragva vastag deszkából valók.⁶⁷

**Szilágyballa. 1727:*⁶⁷ Egy méhkelencén tölgyfa ajtó van „*tőke-zárjával*“.

**Szilágynagyfalu. 1727:*⁶⁸ Az itteni elpusztult Bánffi udvarháznak egy része gabonásház formára építettett, melynek egyes deszkákból fasarkokon forduló vasrelesszel, reteszfővel, lakattal, *tőke-zárjával* való ajtaja vagyron. — Villa seu horreum. A Berettyónak észak felől való részén, a Barát rétén alól, majorság rét széliben jó csűrőskert vagyron, melynek egy része jó gyámos és lészás kerttel vételett volt körül, más része új kerttel most kerteltetik, tölgyfa deszkákból való jó leveles kapu rajta *tölgyfa tőke-zárjával és fakulcsával együtt*.

**Szilágy-somlyó. 1721:*⁶⁹ Vagyron pince építve.... hozzávaló négy darab tölgyfa deszkából csinált ajtajával, fasarkkal, hevederrel, vasrelesszel s reteszfővel, *tőke-zárjával együtt*.⁷⁰ — **1727:*⁷⁰ A vár délfelől való bástyája (mely Doboló bástyának hivattatik) pincéjének „ajtót és ajtófélt közönséges fából

¹ A forrásban: *Korniczal allas Hortobágyfalva*.

² Ugyanebben a forrásban az udvarház leírásakor megjegyzik, hogy „a nagyobb szoba... kettős mestergerendája és minden padlása tölgyfából vagyron, *paraszt ácsoktól kibárdolva*...“

⁶ Egy másik pincén ugyanilyen zár.

tőkezdrrel csináltattak. — Vagyon alkalmas pince építve . . . ajtaja négy darab tölgyfadeszkából, vasretesszel, reteszfejével, *tőkezdrjával* vagyon.¹ — [Pincén:] tölgyfából, fasarkokra csinált ajtó vasretesszéval, reteszfejével, jó *tőke-zdrjd-val* elkészítve.

Szolnok-Doboka megye.

Szentmargita. 1786:⁷¹ [Néhai gr. Nemes Ferencné gr. Bethlen Druziánna posteritásai udvara előtt:] A kapu kétfelé nyíló, galambbúgos zsendelyfedél alatt, három cserefa kapufeleken álló, hiánosság nélkül való, vassarkokon forduló, melynek fél táblája három fenyődeszkából, hiányos.

Vice. 1754:⁷² [Özv. Jábrodi Jábroczki Gáborné Szeredai Borbára kuriája előtt:] A kuriára nyílik jó zsendelyes fedél alatt erigáltatott, cserefa melyékű, cifrán kimetszett, megfestett, munkás, egy rendbeli galambbúgos kapu, ugyan hasonló melyékű bójáró ajtója, a kapu kétfelé nyíló fenyőfadeszkából párkányosan lécszegekkel szegeztetett, alól fasarkokban vaskarikákkal megerősített, feljül pedig vaspántokból csinált sarkai, bázáró vaslánc, az ajtója alól feljül vassarkakon forgó, vaskilincsen járó, kívül az ajtó mellett egy zsuppal fedett, négy sasán álló szakál-szározó nagy umbraculum.

Torda-Aranyos megye.

Alsódetrethem. 1757:⁷³ [Br. Bornemisza Ignác idevaló birtokának leírásából:] Vagyon építve az udvarház a falunak észak felől való felső végiben, amelynek udvarára mennek be három tölgyfaoszlopokon épített zsendelyes galambbúgos kapun, balkéz felől mellette lévő kis ajtóval együtt, fenyőfa deszkából való kétfelé nyíló nagy kapuja délre, hasonló deszkából a kis ajtaja fasarkokon forduló vagyon.

Gyéresszentkirdly. 1751:⁷⁴ [Gr. ifj. Bánffy Györgyné Thoroczkai Ágnes conscriptiójából:] Tervén a csűrkapuhoz, tanálánk egy újonnan tölgyfából magossan felálló zsendellyel fedett galambuk [!] formára épült kapulábat sövény alacson kapujával és kis bójáró, de most befönt ajtójával együtt.

Mezőbodon. 1679:⁷⁵ Ezen [t. i. a majorházon] alól vagyon az csűrös kert, melyre nyílik kapubálványos és deszkás galambbúgos sövényből font kapu, mellette egy kis gyalog-kapu fazárjával együtt. — 1712:⁷⁶ [Néhai Bethlen Gergely curiája előtt:] Az nemes udvarház vagyon az falu alsó végén egy oldalon . . . Ennek mind körül rossz gyalog-kerttel bekerített udvarára mennek be egy erős kötéses lábakon álló, kétfelé nyíló, fakávában forgó, régi deszkázatú egy rend galambbúg felett való, romladozott zsendelyfedél alatt való nagy kapun, e mellett vagyon, ugyanazon romladozott zsendelyfedél alatt egy fasarkokon forgó kis kapu . . .

*1679:⁷⁷ Az udvarház udvarára vagyon kétfelé nyíló, vaskarikás, vassarkon és vaskapcsokon forgó, vasszegekkel szegezett, vasretesz, reteszfejes, deszkás öreg kapu; ezen kapu mellett vagyon vasszegekkel szegezett, fasarkos, *fazdrós* és *fakilincses* kis deszkás gyalogkapu; ezen kapuk szalmával fedettek. — Az udvarról az kapun kimenvén, bal felől az veteményes kert

¹ Itt még két ilyen pince-zárt írnak le.

ajtájáig vagyon öt sásfák között rakott palánk, azon alól vagyon az veteményes kertre nyíló *fasarkos, fazdros* ajtó. Ezen kert jó támaszos, fedeles kerttel vagyon bekerítve.

*Mezőszengyel. 1743:*⁷⁸ [Néhai Kisrédei Rhédey Ferenc udvarháza előtt:] Vagyon az udvar kapuja napkelet felől való részén, melynek lábai vannak, szép kapukra illendő virágokkal illusztrált, négyszegre kifaragott, kétölnyi hosszúságú nagy cserefából, a felső vége ezeknek ugyan négyszegre kifaragott virágos cserefába eresztve és ugyan virágos cserefa kötésekkel kötött jó erős kapuláb, ennek tetején egy rend galambbúg zsendellyel fedve és abban feles galamb; a kapu pedig cserefa sarokba és hevederekbe eresztett huszonkét lapos cserefa hegyes fogakból álló, emellett egy kis cserefa és azon forgó sorokba beléeresztett, cserefa hevederek közé foglalt három rövid deszkából, mely kapuk is megromladoztak. — 1768:⁷⁹ Ezen circumvicinált curialis helynek a napnyugoti része közepetáján vagyon kötött kapulábakon, melyeknek egyike töviből elsenyvedett, vassarkokon és kapcsokon, fenyődeszkából csináltatott kétfelé nyíló, régi romladozott galambas kapu, mellette lévő ugyan vassarkokon járó kis ajtájával együtt.

*Százspéntek. 1788:*⁸⁰ [A gr. Rhédei Ádám és Ferenc háza előtt:] Az udvarban bemenő kapu van észak felől, épült in anno 1783; ennek három kapulábja igen jó, fejjel két contignatiójú golombogus [!], a nagy kapu kétfelé nyílik, fellyel vasperecbe, alól vassarkakon jár, úgy a kis kapu is és mindenik jó deszkából vagyon bécsinálva, jó gondviselés alatt sokáig elszolgál.

Udvarhely megye.

*Alsóboldogasszonyfalva. 1806:*⁸¹ [Gr. Nemes Terézia udvarházának leírásából:] A curialis lakó-jószágra mégy bé az ember, egy három cserefa lábakra készült kötött vagy úgynevezett galambogus kapun, mely lábakhoz tanálthatnak egy régi deszkából való cserefa-sarkon, vaskapcsos álló nagy és hasonló deszkából csinált cserefa-sarkon álló fakilincsű kisebb kapu.

*Füdfalva. 1752:*⁸² [A gr. Nemes-kuria leírásából:] Porta curialis major adhaerente a dextra etiam minore ambae videlicet pineis asscribus novis tabulatae superne columbario scandulis tecto definitae.

**Szentdemeter. 1760:*⁸³ Innen menvén az uraság háza felében, az holott is találhatik a pitvarban bémenvén egy fenyődeszkából csinált paraszt-ajtó vassarkakon, horgakon reteszfövel, reteszivel, *fazdrjaival* együtt.

FÜGGELÉK.

*Gyalu (Kolozs m.). 1666:*⁸⁴ [Bánfi Dénes jószágainak leírásából:] Kútszegben is vagyon . . . egy csűrös kert, mind körül támaszos, tövises, lészás, az kerten egy *magyarországi formára csinált kapu* [Magyar országi formára csinált kapu], mellette egy záros ajtó. Az kert közepén egy öreg csűr, négy bokor horgas ágason, hat bokor törpés ágasokra . . . ezen is levelkapu, kis ajtó mellette, deszkából csinált.

FORRÁS-JEGYZETEK.

Rövidítések: Bf. = Az Erdélyi Múzeum Gr. Bánffy I. Nemzetiségi levéltára. — EM. = Erdélyi Múzeum. — lt. = levéltár.

¹ EM. Br. Wesselényi lt. ² EM. Br. Kemény Pál lt. ³ EM. Gr. Lázár lt. ⁴⁻⁷ Bf. Csanádi csomó. ⁸⁻⁹ EM. Br. Wesselényi lt. ¹⁰⁻¹¹ EM. Gr. Lázár lt. conscr. 892 l. ¹² Bf. Jási csomó ¹³⁻¹⁴ EM. Br. Szentkereszthy II. lt. ¹⁵ EM. Gr. Gyulay—gr. Kuun lt. ¹⁶ Petrichevich-Horváth Boldizsár conscr. (Tulajdonomban). ¹⁷ Bf. Fasc. 93. No. 36. ¹⁸ EM. Br. Szentkereszthy II. lt. ¹⁹⁻²⁰ Petrichevich-Horváth Boldizsár összeírása. ²¹ Bf. Pócselki csomó. ²² Bf. Oklevelek. Fasc. Pócselke. ²³ EM. Br. Wesselényi lt. ²⁴ EM. Br. Kemény Pál lt. Conscri. ²⁵ Bf. Oklevelek. ²⁶ Bf. Zsuki csomó. ²⁷ Bf. Családok. ²⁸ EM. Bf. Conscri. ²⁹⁻³⁰ Bf. Conscri. ³¹ EM. Gr. Lázár lt. ³²⁻³⁴ Bf. Gyalui csomó. ³⁵⁻³⁶ A kolozsvári ref. koll. lt. ³⁷⁻³⁸ EM. Br. Szentkereszthy lt. ³⁹ Bf. Gyalui csomó. ⁴⁰ EM. Gr. Mikó lt. 86. cs. Néhai gr. Székely Ádám javainak conscri. 13. l. ⁴¹ EM. Conscri. Özv. br. Bánffy Ferencné br. Zejkfalvi Zejk Zsuzsanna borsai jószágainak leltára. ⁴² Magy. Nemz. Múz. Gr. Rhedey családi lt. ⁴³ EM. Br. Nalácz A. conscri. ⁴⁴ EM. Br. Kemény Pál lt. Külön conscri. ⁴⁵ EM. Br. Kemény Pál lt. Gyerőmonostori csomó. ⁴⁶ EM. Gr. Lázár lt. ⁴⁷ EM. Br. Szentkereszthy lt. ⁴⁸ EM. Br. Kemény Pál lt. ⁴⁹ Bf. conscri. ⁵⁰ Bf. Kalotaszegi csomó. ⁵¹ Bf. Conscri. ⁵² Bf. Zentelki és Kalotaszegi csomó. ⁵³ Bf. Kalotaszegi csomó. ⁵⁴ Bf. Kalotaszegi és Zentelki csomó. ⁵⁵ EM. Br. Wesselényi lt. ⁵⁶ Magyar Nemz. Múzeum Gr. Rhedey lt. ⁵⁷ EM. Br. Bornemisza lt. G. osztály VII. 3. sz. ⁵⁸ U. o. VIIc. 44. sz. ⁵⁹ U. o. II. 20. sz. ⁶⁰ U. o. XIIb. 40. sz. ⁶¹ EM. Br. Wesselényi lt. ⁶² EM. Gr. Kornis lt. 954. doboz. A Kornis leányág osztály-peréhez tartozó levelek. ⁶³ EM. Br. Bornemisza lt. Főosztály XX. 12. sz. ⁶⁴ U. o. XXIXa. 19. sz. ⁶⁵ EM. Gr. Rhedey J. conscri. ⁶⁶ Bf. Krasznai csomó. ⁶⁷⁻⁷⁰ Bf. Nagyfalusi csomó. ⁷¹ EM. Br. Szentkereszthy II. lt. ⁷² Hatfaludy lt. ⁷³ EM. Br. Bornemisza lt. Főosztály IXa. 40. sz. ⁷⁴ EM. Br. Szentkereszthy II. lt. ⁷⁵ EM. Br. Wesselényi lt. ⁷⁶ Bf. Fasc. 54. No. 12. ⁷⁷ EM. Br. Wesselényi lt. ⁷⁸ Magy. Nemz. Múz. Gr. Rhedey lt. ⁷⁹⁻⁸⁰ Magy. Nemz. Múz. gr. Rhedey lt. — Ugyanez az EM.-ban gr. Rhedey J. conscriptiójában is. ⁸¹ EM. Br. Kemény Pál lt. ⁸² Bf. Korda-levelek csomója. ⁸³ EM. Br. Kemény Pál lt. Székelykeresztúr—Fiátfalvi csomó. ⁸⁴ EM. Gr. Lázár cs. lt. ⁸⁵ Bf. Gyalui csomó.

Erdélyi Tudományos Füzetek.

Szerkeszti : **Dr. György Lajos.**

Az E. M. E. kiadása.

1. **Rass Károly:** Reményik Sándor — — — — 40.—
2. **Párvan Bazili:** A dákok Trójanán — — — — 30.—
3. **Dr. Bitay Árpád:** Gyulafehérvár Erdély művelődéstörténetében — — — — 30.—
4. **Dr. Bitay Árpád:** A moldvai magyarság — — — — 40.—
5. **Szokolay Béla:** A nagybányai művésztelep — — — — 40.—
6. **Dr. Balogh Ernő:** Kvarc az erdélyi medence felső mediterrán gipszeiben — — — — 40.—
7. **Dr. György Lajos:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája 1925. év. — — — — 50.—
8. **K. Sebestyén József:** A brassai fekete templom Mátyás-kori címerei — — — — 40.—
9. **Dr. Karácsonyi János:** Új adatok és új szempontok a székelyek régi történetéhez — — — — 50.—
10. **Dr. Gál Kelemen:** Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen — — — — 50.—
11. **Dr. Tavaszy Sándor:** Erdélyi szellemi életünk két döntő kérdése — — — — 40.—
12. **Dr. György Lajos:** Két dialógus régi magyar irodalmunkban — — — — 60.—
13. **K. Sebestyén József:** A Becse-Gergely nemzetség, az Apafi és a bethleni gróf Bethlen család címere — — — — 50.—
14. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1926. év. — — — — 50.—
15. **Dr. Gyárfás Elemér:** A Supplex Libellus Valachorum — — — — 50.—
16. **Rónay Elemér:** Kemény János fejedelem halála és nyugvóhelye — — — — 50.—
17. **Dr. György Lajos:** Egy állítólagos Pancsatantra-származék irodalmunkban — — — — 50.—
18. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1927. év. — — — — 60.—
19. **K. Sebestyén József:** A középkori nyugati műveltség legkeletibb határai — — — — 60.—
20. **Szabó T. Attila:** Az Erdélyi Múzeum-Egyet. XVI—XIX. századi kéziratok enekeskönyvei — — — — 50.—
21. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1928. év. Pótlásokkal az 1919—1923. évekről — — — — 50.—
22. **Dr. György Lajos:** A francia hellénizmus hullámai az erdélyi magyar szellemi életben — — — — 50.—
23. **Dr. Kántor Lajos:** Az Erdélyi Múzeum-Egyesület problémái — — — — 50.—
24. **Dr. Gál Kelemen:** A nemzeti nevelés román fogalmazásban — — — — 50.—
25. **Dr. Tavaszy Sándor:** Kierkegaard személyisége és gondolkozása — — — — 50.—
26. **Dr. Papp Ferenc:** Gyulai Pál id. Bethlen János gróf körében — — — — 50.—
27. **Dr. Csűry Bálint:** Néprajzi jegyzetek a moldvai magyarokról — — — — 50.—
28. **Dr. Biró Vencel:** Püspökjelölés az erdélyi róm. kath. egyházmegyében — — — — 50.—
29. **Dr. Teleki Domokos gróf:** A marosvásárhelyi Teleki-könyvtár története — — — — 50.—
30. **Dr. Hofbauer László:** A Remény című zsebkönyv története (1839—1841) — — — — 50.—
31. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1929. év. — — — — 50.—
32. **Dr. Gyalui Farkas:** A Döbrentei-pályázat és a Bánk bán — — — — 50.—
33. **Dr. Rajka László:** Jókai „Törökvilág Magyarországon” c. regénye — — — — 50.—
34. **Dr. Temesváry János:** Hét erdélyi püspök végrendelete — — — — 50.—
35. **Dr. Biró Vencel:** A kolozsmonostori belső jezsuita rendház és iskola Bethlen és a kákóczy fejedelmek idejében — — — — 50.—
36. **Szabó T. Attila:** Az Erdélyi Múzeum Vadadi Hegedüs-kódexe — — — — 50.—
37. **Dr. Kántor Lajos:** Hidvégi gróf Mikó Imre szözeata 1856-ban az Erdélyi Múzeum és az Erdélyi Múzeum-Egyesület megalakítása érdekében — — — — 50.—
38. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1930. év. — — — — 50.—
39. **Dr. Balogh Arthur:** A székely vallási és iskolai önkormányzat — — — — 50.—
40. **Dr. György Lajos:** Eulenspiegel magyar nyomai — — — — 80.—
41. **Dr. Dömötör Sándor:** A cigányok temploma — — — — 50.—
42. **Dr. Kristóf György:** Baró Eötvös József utazásai Erdélyben — — — — 80.—
43. **Dr. Hofbauer László:** Az Erdélyi Hirdető története — — — — 50.—
44. **Dr. Kristóf György:** Kazinczy és Erdély — — — — 50.—
45. **Dr. Asztalos Miklós:** A székelyek őstörténete letelepülésükig — — — — 50.—
46. **Dr. Varga Béla:** Az individualitás kérdése — — — — 80.—
47. **Kemény Katalin:** Erdélyi emlékiratok — — — — 80.—
48. **Dr. Dömötör Sándor:** Vida György facetái — — — — 50.—
49. **Dr. Oberding József György:** A mezőgazdasági hitelkérdés rendezésére irányuló törekvések a román törvényhozásban — — — — 50.—
50. **Szabó T. Attila:** Közép-Szamos-vidéki határnevek — — — — 50.—
51. **Dr. Balogh Jolán:** Olasz falfestmények Gyulafehérvárt — — — — 30.—
52. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1931. év. — — — — 50.—
53. **Dr. Kántor Lajos:** Magyarok a román népköltészetben — — — — 50.—
54. **Dr. György Lajos:** Magyar anekdotáink Naszreddin-kapcsolatai — — — — 50.—
55. **Dr. Veress Endre:** Gróf Kemény József (1795—1855) — — — — 120.—
56. **Dr. Kántor Lajos:** Kölcsonhatás a magyar és román népköltészetben — — — — 30.—
57. **Dr. Tavaszy Sándor:** A lét és valóság — — — — 60.—
58. **Szabó T. Attila:** Adatok Nagyenyed XVI—XX. századi helyneveinek ismeretéhez — — — — 60.—
59. **Dr. Imre Lajos:** A falunvelés irányelvei — — — — 60.—
60. **Dr. Veress Endre:** A történetirő Báthory István király — — — — 80.—
61. **Dr. Boros György:** Carlyle — — — — 40.—
62. **Dr. Juhász Kálmán:** Két kolozsmonostori püspökpatá a XVI. században — — — — 50.—
63. **Dr. Biró József:** A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blummann — — — — 60.—
64. **Dr. Ferenczi Miklós:** Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1932. év. — — — — 50.—
65. **Dr. Jancsó Elemér:** Az irodalomtörténetírás legújabb irányai — — — — 50.—
66. **Dr. Kántor Lajos:** Erdély a világháborút túlközö román irodalomban — — — — 50.—
67. **Dr. Veress Endre:** A moldvai csángók származása és neve — — — — 80.—
68. **Dr. Oberding József György:** A Kolozsvári Gondoskodó Társaság — — — — 60.—

69. Papp Ferenc: Gyulai Pál a kolozsvári ref. kollégiumban ————	60.—	91. Dr. Szabó T. Attila: Nires—Szásznyires település, népiség-, népesedés- és helynévtörténeti viszonyai a XIII—XX. században ————	80.—
70. Dr. Ferenczi Miklós—Valentiny Antal: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája 1933. év ————	60.—	92. Dr. Jancsó Elemér: Nyelv és társadalom ————	50.—
71. Dr. Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobrászok ————	150.—	93. Dr. Gyárfás Elemér: Gyárfás Elek úti-naplója 1844-ből ————	50.—
72. Dr. Kristóf György: Szabolcska Mihály Erdélyben ————	80.—	94. Dr. Jászay Károly: Magyar luteránus megmozdulások Cluj-Kolozsváron (1798—1861) ————	50.—
73. Lakatos István: Magyaros elemek Brahms zenéjében ————	40.—	95. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1936. év ————	60.—
74. Dr. Kristóf György: Eminescu Mihály költeményei ————	50.—	96. Dr. Kántor Lajos: Czegei gróf Wass Otília, az Erdélyi Múzeum Egyesület nagy jótévedője ————	60.—
75. Dr. Biró József: A bonchidai Bánffy-kastély ————	80.—	97. Dr. Szabó T. Attila: A transylvan magyar társadalomkutatás ————	40.—
76. Dr. Juhász Kálmán: Műveltségi állapotok a Temesközben a török világban ————	40.—	98. Lakatos István: A román zene fejlődés-története ————	60.—
77. Dr. Rajka László: Jókai román tárgyú novellái ————	40.—	99. Dr. Szabó T. Attila: Kelemen Lajos tudományos munkásságának negyven éve (1897—1937) ————	40.—
78. Venczel József: A falumunka és az erdélyi falumunka-mozgalom ————	60.—	100. Dr. György Lajos: Dr. Bitay Árpád életrajzi adatai és tudományos munkássága ————	40.—
79. Valentiny Antal: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1934. év ————	60.—	101. Dr. Szabó T. Attila: Dés helynevei ————	60.—
80. Dr. Biró József: Magyar művészet és erdélyi művészet ————	60.—	102. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1937. év ————	60.—
81. Dr. György Lajos: Anyanyelvünk védelme ————	40.—	103. Makkai Endre—Nagy Ödön: Adatok téli néphagyományaink ismeretéhez ————	120.—
82. Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály-templom története ————	80.—	104. Dr. Szabó T. Attila: Bábonny története és települése ————	120.—
83. Dr. Balogh Ernő: Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula ————	40.—	105. Dr. György Lajos: Az „Erdélyi Múzeum” története ————	—
84. Dr. Kozocsa Sándor: Históriai ének Bocskay Istvánról ————	40.—	106. Fábián Béla: Nagykend helynevei ————	—
85. Dr. Révész Imre: Méliusz és Kálvin ————	80.—	107. Herepei János és Szabó T. Attila: Levéltári adatok faépítészettünk történetéhez I. Fatemplomok és haranglábak ————	60.—
86. Dr. Szabó T. Attila: Zilah helynévtörténeti adatai a XIV—XX. században ————	60.—	108. Dr. Szabó T. Attila: Levéltári adatok faépítészettünk történetéhez. II. Székelykapuk és fazárak ————	40.—
87. Lakatos István: Az új magyar műzene ————	40.—		
88. Rass Károly: A miregényirodalmunk ————	60.—		
89. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1935. év ————	40.—		
90. Monoki István: Romániában az 1935. évben megjelent román-magyar és magyar időszakai sajtótermékek címjegyzéke ————	60.—		

Megrendelhetők az Erdélyi Múzeum kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop 5. szám és a Minerva könyvesboltjában, Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1.

Az 1—10. szám elfogyott.

